

Verenigingsnieuws

Op vrijdag 26 augustus a.s. vindt onze maandelijkse bijeenkomst plaats om 19:30 uur in ons verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert, Bloemendalstraat 11A te Vaals.

Nummer 83

juli 2016

Opening tentoonstelling "975 jaar Vaals"

Onder de titel "975 jaar Vaals – mensen en grenzen door de eeuwen heen" ging de grote tentoonstelling op zaterdag 16 juli van de start. De expositie is het hoogtepunt van het jubileumprogramma t.g.v. 975 jaar Vaals. De hele tentoonstelling en het begeleidende boekwerk werd door leden van de jubileumwerkgroep samengesteld.

Om 16.00 uur vond de officiële opening in ons verenigingsgebouw plaats. Voor rond 60 genodigden gaf voorzitter Peter Sparla een toespraak en heette

hij de aanwezigen van harte welkom. Hij keek terug op meer dan dertig jaar heemkunde-
werk en -
geschiedenis. Werkgroep lid Jan Francotte overhandigde de eerste twee exemplaren van de catalogus aan burgemeester Reg van Loo en Peter

Sparla. Tevens werden de medewerkers aan de catalogus en tentoonstelling genoemd, zij werden bedankt en kregen de catalogus als herinnering aangeboden. Francotte sprak bovendien zijn dank uit aan de sponsors en de instellingen en particulieren, die stukken in bruikleen hebben gegeven. Na een korte toespraak over de rol van Vaals in de Euregio, de belangrijkheid van de historie voor de toekomst en een dankwoord aan het historisch

werk van HKK Sankt-Tolbert werd door burgemeester Reg van Loo de expositie officieel geopend.

De genodigden waren erg positief over de variëteit van thema's die in de tentoonstelling aan bod komen. Bij een kop koffie of een glas wijn en een hapje was er ruim gelegenheid om de borden en de tentoongestelde objecten te bekijken en over de expositie en de Vaalser geschiedenis in gesprek te komen.

In dit nummer:

- Opening tentoonstelling "975 jaar Vaals" 1
- Jubileumtentoonstelling 1
- Dorp Vijlen anno 1908: geen meisjes, geen bier 2
- Wie, wat, waar, wanneer? 2
- Vaals in oude krantenberichten 3
- Verjaardagen (70+) 4
- Activiteitenagenda 4

Jubileumtentoonstelling

Sinds zondag 17 juli is de tentoonstelling "975 jaar Vaals – mensen en grenzen door de eeuwen heen" voor het publiek geopend.

De openingstijden zijn:
Woensdag 10-15 uur
Zaterdag 14-20 uur
Zondag 11-15 uur

Een gratis open rondleiding waarvoor geen aanmelding nodig is, vindt iedere

donderdag om 19.30 uur plaats.

De hele tentoonstelling alsmede de catalogus zijn geheel tweetalig Nederlands/Duits.

Zowel entree als koffie/thee zijn gratis.

De catalogus "975 jaar Vaals", een begeleidend boekwerk van meer dan 150 bladzijden in kleur, is ter plekke te koop voor de speciale jubileumprijs van 975 cent.

Indien u een (gratis) groepsrondleiding voor uw vereniging of het hele gezin wilt hebben, kan dat uiteraard buiten de gewone openingstijden. Hiervoor neemt u contact op met dhr. Jan Francotte, (janfrancotte@gmail.com). De tentoonstelling loopt t/m 21 augustus.

We verheugen ons u te mogen begroeten!

Dorp Vijlen anno 1908: geen meisjes, geen bier

Dat er tegenwoordig in Vijlen alleen maar leuke, knappe en mooie dames wonen staat zo vast als een huis.

Maar volgens ene Emile Wilhelmus Hubertus Arthur Carolus Habets was dat in het begin van de vorige eeuw niet het geval.

“Vijlen buitendorp der gemeente Vaals is het akeligste gat op deze aardkloot. Geen fatsoenlijk bier is hier te vinden, geen aardige meid om wat mee te vrijen en er heerschen nu (1908) over het algemeen toestanden als in de middeleeuwen.”

Deze hartenkreet stamt van Emile Habets destijds 23 jaren oud. Hij werd blijkbaar in een zeer eenzaam moment, toevertrouwd aan een vel papier dat vervolgens in een oude fles werd opgeborgen. Bij gebrek aan een zee in Vijlen heeft de jongeman Habets de fles onder de vloer verstopt van de villa Vijlenerhof die destijds door hem en zijn familie werd bewoond.

De hoop dat deze merkwaardig vorm van flessenpost toch nog eens ter bestemder plaatse zou arriveren, is in elk geval wel in vervulling gegaan. Want de klacht van Emile Habets over het naar zijn mening godverlaten dorp Vijlen is nog niet ten einde. Aan het slot van de brief spreekt hij de hoop uit dat de vinder van de fles de brief zal laten plaatsnemen in een dagblad.

“Want ik hoop dat ze dan toch eindelijk ook eens eene courant hier uitgeven, iets dat nu een ongekende weelde is.”

De merkwaardige brief dook eind zeventiger jaren op bij een verbouwing van de Vijlenerhof. Emile Habets laat ook weten dat hij de brief mede namens zijn zusje Melanie schrijft. *“Zij leefden hier in dit akelig misselijk dorp in den jare 1908 van het Herre Göttchen.”*

Emile en Melanie waren telgen van Hubert Hamers die in Vijlen de toenmalige Nederlands eerste cementfabriek exploiteerde.

Habets had ook nog een derde zoon Florent Habets tot 1979 directeur van touringcarbedrijf De Valk in Valkenburg.

De vondst van deze originele brief in de oude fles werd nog gecompliceerd met een sigaar van 1 cent.

Emile Habets bleek er voor die tijd en zeker voor een dorp als Vijlen nogal al vrijgevochten opvattingen op na te houden. Vandaar zijn klaagrede.

Emile Habets in de dertiger jaren van de vorige eeuw overleden in het voormalig Nederlands Indië, zou in deze tijd raar opkijken als hij nog eens kon terugkeren in het huidige Vijlen er is genoeg vrouwelijk schoon te vinden en ook aan een goed glas bier is geen gebrek.

*(Bron: LD 14-6-1979)
Arthur Cransveld*

Wie, wat, waar, wanneer?

Bijgaand afbeeldingen van een vondst in de tuin van een lezer van onze nieuwsbrief.

De vinder heeft zich tot de heemkundevereniging gericht met de vraag of wij kunnen achterhalen wat dit voorwerp is.

Het voorwerp weegt 104 gram en is magnetisch. Men denkt dat het een kogellager is, maar indien U meer kunt vertellen over dit voorwerp, zouden we dit graag van U vernemen. Dit kan via: sankttolbert@gmail.com.

Bij voorbaat dank voor de te nemen moeite.

Vaals in oude krantenberichten

Wij gaan negentig jaar terug in tijd. Onderstaand treft u in het kort het nieuws aan over Vaals dat in de maand juli 1926 vermeld stond in het Limburgs Dagblad (LD). Ook in die tijd viel er genoeg te beleven in onze grensplaats. Zoals mooie festiviteiten, maar helaas ook een ernstig misdrijf. De letterlijke tekst van de kranten is cursief weergegeven.

LD 09-07-1926: *Vergadering. – De "Verein für deutsche Reichsangehörigen" zal Zondag 11 Juli 's morgens 11 uur in het lokaal van den heer A. Gilissen op de Maastrichterlaan eene Vergadering houden. De Duitsers die in Vaals woonden hadden een eigen vereniging.*

LD 10-07-1926: *Mgr. Schrijnen, bisschop van Roermond, te Vaals. Dinsdag arriveerde in onze parochie des namiddags te 6 uur Mgr. Schrijnen. Hij werd door de geestelijkheid hartelijk ontvangen. Van vele huizen op de Maastrichterlaan en in de Kerkstraat wapperden de vlaggen. Na de eucharistieviering op de woensdagochtend werd het H. Vormsel door de bisschop toegediend aan 290 kinderen uit Vaals en 180 kinderen uit Vijlen, Holset en Lemiers.*

LD 13-07-1926: *De U.L.O. school is zoover gereed gekomen, dat het onderwijs aldaar weer gegeven kan worden. Zoals bekend, is dit gebouw het oude gemeentehuis dat tot school is verbouwd. Het betrof de U.L.O. school voor jongens in het pand Kerkstraat 38 (huidig huisnummer, tegenwoordig appartementen).*

LD 15-07-1926: *Moordaanslag op zijn vrouw. Zondagmorgen werd het grensstadje in opschudding gebracht door een poging tot moord op zijn jonge vrouw door een zekeren J., die terwijl zijn vrouw om kwart na 6 uur 's morgens ter kerke ging deze in den rug aanviel en haar*

een 3-tal messteken in den rug toebreacht, waarvan één ernstig. De getroffene zakte onmiddellijk in elkaar, badend in haar bloed. De dader vluchtte en de vrouw kreeg spoedig medische hulp. Het paar was sinds een klein jaar gehuwd. Omdat de vrouw voortdurend door haar man mishandeld werd, was zij weer naar haar ouderlijk huis teruggekeerd. Dit kon de echtgenoot niet verkroppen en beging een laffe misdaad. Op 17 juli vermeldt de krant over deze voorval nog het volgende: Gelukkig is de jonge vrouw die nog geen 23 jaar oud is, aan de beterhand. 1925 trad zij in het huwelijk. De moordaanslag gebeurde in het bijzijn van haar moeder in de Bergstraat. De over de grens gevluchte dader kwam 's avonds terug naar Vaals en gaf zich dadelijk over aan de politie.

LD 16-07-1926: *Het internationaal paardenrennen. Bij uitstekend weer had Zondag hier het tweede internationale paardenrennen van den Vaalser Reitklub plaats. Vele honderden menschen – ook uit Aken – waren reeds tijdig 's namiddags op het renterrein aanwezig in het bosch aan den Uitzichtstoren. Door de Harmonie "St. Caecilia" werden tijdens het renfeest mooie stukken ten gehore gebracht.*

LD 21-07-1926: *"Wilhelm Tell". – Zondagmiddag werd bij heerlijk weer door de Handboogschutterij "Wilhelm Tell" onder groote belangtelling het koningsvogelschieten gehouden. Eerst had door Vaals een optocht plaats en daarna begon dadelijk in de feestweide aan het pensioaat Bloemendal 't schieten. Als koning werd geproclameerd Z.M. Jouders. Naar wij vernemen telt deze vereniging meer dan 50 leden. Daarvan zijn 25 leden actieve schutters. Deze niet meer bestaande vereniging werd in 1892 opgericht.*

Het hoogtepunt van deze maand was een optreden van de Zangvereniging Maastrichter Staar op zondag 25 juli. Op 10 juli vermeldt de krant hierover: *Zoals bekend zal de Kon. Mastreechter Staar, ene zangvereniging, die 225 actieve leden telt des namiddags te 3 uur alhier in de groote weide aan z.g. "Benden" op de Maastrichterlaan een groot concert geven. De "Staar" zal aan den trein door een optocht worden afgehaald en naar het feest-terrein worden gebracht. Op het feest-terrein zal een tent worden opgericht met 3000 zitplaatsen, zoodat bij elke weersgesteldheid het groote concert kan plaats hebben. Op 24 juli schrijft het LD: ... Een groote toeloop is te verwachten. Van Aken komen extra trammen. Om de "Staar" te huldigen zal ook aanwezig zijn de Zangvereniging "Harmonia" uit Aken met 180 zangers. En nadat het concert heeft plaatsgevonden, vermeldt het LD van **27-07-1926:***

In de feestweide aan de Maastrichterlaan heeft onder buitengewoon groote belangstelling van Duitsche en Limburgsche zijde het concert plaats gehad van de Mastreechter Staar. Eerst waren de Maastrichtsche zangers ten raadhuije officieel ontvangen en door burgemeester Rhoen hartelijk toegesproken. Dan werd een fraaie optocht geformeerd. In de feestweide zong ook de zustervereniging "Harmonia" uit Aken. De Belgische militaire kapel uit Aken verleende haar medewerking. Aken was na de Eerste Wereldoorlog bezet door Belgische militairen.

Victor Voncken

Station van de L.T.M.

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
sankttolbert.nl

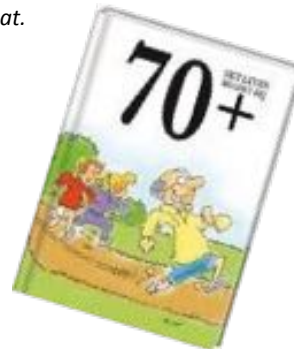
Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

Augustus 2016

11 augustus	Ger Leenders 84 jaar
13 augustus	Thea Savelberg-Deitz 75 jaar
19 augustus	Marie-José Habets 73 jaar
19 augustus	Carla Spijkers-Xhonneux 71 jaar
21 augustus	Wiel Junggeburst 71 jaar
26 augustus	Loek Brounen 71 jaar
31 augustus	Truus Tummers 72 jaar

Leden die vermelding in deze rubriek niet op prijs stellen gelieven dit tijdig door te geven aan het secretariaat.

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteitenagenda

27 maart t/m 4 december
Openstelling Kerktoeren Vijlen

1 mei t/m 30 oktober Vaals
Amuseert Zomerwandeling
2016

6 augustus Vega Vista concert -
Gasterij Hoeve de Linde Vaals.

1 juli t/m 27 augustus Kunst
Kijken in Vaals
(www.kunstkijkeninvaals.nl)

16 juli t/m 21 augustus
Tentoonstelling 975 jaar Vaals –
Mensen en grenzen door de
eeuwen heen.
Verenigingslokaal Op Sankt
Tolbert, Bloemendalstraat 11a,
Vaals.

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.